

Protonová terapie si v Čechách získala důvěru lékařů i pacientů

Jako zkušený onkolog s mnohaletou praxí stál **MUDr. Pavel Vítek, Ph.D., MBA**, před deseti lety u vzniku protonové léčby v ČR. Za motivaci stát se jedním z lékařů, který bude stát u jejího zrodu, byla především důvěra ve zcela novou léčebnou technologii. Práce onkologa ale zahrnuje i v oblasti, kde žádná technika a technologie k dispozici nejsou a nebudou. Jednou z nich je efektivní komunikace mezi lékařem a pacientem, kterou MUDr. Vítek vnímá jako aktuální téma nejenom v onkologii, ale napříč všemi obory zdravotnictví.

Komunikace mezi lékařem a pacientem probíhat musí, nicméně její povaha se liší obor od oboru a v závislosti na diagnóze

■ Pane doktore, lze nastínit současnou obecnou perspektivu komunikace mezi lékařem a pacientem?

Jde o něco, co zažíváme ve zdravotnických centrech den co den.

Komunikace mezi lékařem a pacientem probíhat musí, nicméně její povaha se liší obor od oboru a v závislosti na diagnóze, se kterou pacient za lékařem přichází. Jistě bude v onkologii komunikace probíhat trochu jinak než kupř. v kožním lékařství. Jiným komunikačním tématům čelí kožní lékařství a jiným onkologie. Základy komunikace se sice probírají na lékařské fakultě, nicméně to nejzásadnější naučí lékaře až praxe.

■ Jakým komunikačním výzvám, tedy z vašeho pohledu, v lékařské praxi čelíte?

Určité nedostatky pojmenovat lze – ty s námi jsou a budou. Za principiálně problematické bych z hlediska efektivní lékařské komunikace s pacientem spatřoval především dvě okolnosti:

V první řadě lékařům na efektivní komunikaci s pacientem nezbývá mnoho času. Naprostá většina péče je poskytována ve státních zařízeních. Lékaři, jichž je zde často nedostatek, jsou zde plně vytiženi a prostým dělením lze zjistit, kolik jim zbývá na jednoho nemocného času...

Požadavky na kvalitu péče rostou, metodiky léčby jsou náročnější, a to i časově. Pokud nechceme, event. nemůžeme, prodlužovat čekací doby, musíme přijmout fakt, že na „povídání“ s nemocným časem nezbývá.

Další je povinná dokumentace, které se lékaři musejí věnovat. Přirozeně je v současné době kompletně digitalizována. Nicméně dokumentační programy jsou často těžkopádné a pomalé, vyžadují zadávání mnoha položek, často zbytečných. Pořízení záznamu je časově náročné, často na úkor komunikace s nemocným. Výsledek je poněkud paradoxní.

Lékař hledí do monitoru, sotva pacienta vnímá.

■ V Protonovém centru při komunikaci s pacienty pomáhá „klientský servis“. Do jaké míry tato služba lékařů v efektivní komunikaci pomáhá?

Oddělení klientského servisu a jeho práci vnímám pozitivně. I pacienti jeho práci velmi oceňují. Nicméně klientský servis má na starosti komunikaci a procesování administrativních údajů. Instruuje pacienty, kdy a kam mají přijít, co je potřeba mít s sebou, poskytuje informace o přípravě fázi konkrétního vyšetření či zahájení léčby.

Ta pomoc je zde tedy komplementární, ale komunikaci jako takovou neřeší, protože pracovníci klientského servisu nemohou pacientům sdělovat diagnózu, oznamovat vhodnou léčbu či informovat o prognóze onemocnění.

■ A lékaři Protonového centra mají na komunikaci s pacientem dostatek času?

Mají ho jistě více než lékaři ve státních zařízeních. Hodně záleží na organizaci práce, v níž jsou určité stupně volnosti. Nicméně otázky hledění do monitoru při hovoru s nemocným se nevyhýbají ani PTC. I zde platí, že učinit medicínské rozhodnutí a probrat je s nemocným je více nebo méně náročné a je nutné o tom pořádně záznam.

Protonová radioterapie je už standardní součástí spektra radioterapie. Péče je hrazená zdravotními pojišťovnami, a je proto dostupná všem pacientům

■ S výše řečeným souvisí i následující otázka. Asi každý lékař zažije minimálně jednou v praxi situaci, kdy musí sdělit něco, co pacient slyšet nechce. Lze se z lidského hlediska na takové situace připravit?

Pokud bych měl hovořit konkrétně za obor onkologie, tak na takové situace lékaře sku-

Onkolog MUDr. Pavel Vítek, Ph.D., MBA.

tečně připraví pouze praxe. Specifikovat ale, co je v takových situacích nejtěžší, asi úplně nelze. U každé diagnózy je obtížné něco jiného. Sdělování neradostných zpráv či špatné prognózy pochopitelně jednoduché není. Jde o informace, které nikdo nechce slyšet.

Vedle toho se také setkáváme s pacienty, kteří kladou velké množství dotazů, často opakovaně, protože ty špatné zprávy nechťejí přijmout. To je pochopitelné pro lékaře náročné nejen časově, ale i psychicky.

■ Protonové centrum letos slaví 10 let klinického provozu. Jak v retrospektivě desetileté působení hodnotíte?

Kromě toho, že jsem o deset let starší, stejně jako to centrum, tak předchozích deset let vidím jako období, kdy si protonová léčba v tuzemsku hledala a našla své místo. Samozřejmě že každé začátky jsou těžké, a byly i pro pražské Protonové centrum.

Ale dnes už je toto období překonáno a s pozicí protonové radioterapie se šli i kolegové z ostatních oborů. Za současným stavem stojí 10 let práce, jejímž výsledkem je skutečnost, že protonovou radioterapii dnes považujeme za standardní součást spektra radioterapie. Péče je hrazená zdravotními pojišťovnami, a je proto dostupná všem pacien-

tům. A jsem za to skutečně rád.

■ Co vás na začátku implementace protonové radioterapie vedlo k tomu, že jste se na jejich počátcích v ČR chtěl podílet?

Šlo o důvěru v tuto technologii. Kdybych jí nevěřil, neozářil bych ani svého prvního pacienta, protože bych to považoval za neetické. Leč ona důvěra není pouze jen nějaký subjektivní pocit. Musí být podložena množstvím objektivních nálezů a referencí. A to byla a je. Ozáření svého prvního pacienta jsem měl radost – vždy, když se něco daří podle prvotního záměru, tak vás to povzbudí pro další práci.

■ V Protonovém centru se s karcinomem prostaty ozářily už tisícovky pacientů. Co se týče jeho léčby, má PTC velmi konkrétní a pozitivní výsledky. Nově se daří dosahovat velmi příznivých výsledků již v pěti ozařovacích dnech (frakcích). Původně se běžně prostata ozařovala pomocí třiceti ozařovacích frakcí. Lze to přičítat technologickému vývoji?

Při ozařování určitého nádoru se musí dodat jistá dávka záření, kterou dělíme do určitého počtu frakcí (dní). Nádory prostaty se musí léčit poměrně vysokými dávkami záření, které ale můžeme aplikovat v nižším počtu frakcí, tedy ozařovacích dní.

Pětidenní ozařovací režim je dobře vyvinutý a mj. jej užíváme po celou dobu našeho působení – nejedná se tedy o nic nového a léčba je velmi bezpečná. Rozhodně ale nelze tento režim aplikovat u všech stadií onemocnění prostaty.

Setkáváme se s pacienty, kteří kladou hodně dotazů, často opakovaně, protože špatné zprávy nechťejí přijmout. To je pochopitelné pro lékaře náročné nejen časově, ale i psychicky.

Na vaši otázku mohu tedy odpovědět – ano, pětifrakčním režimem dosahujeme u vybraných, zejména časných stadií nádorů prostaty velmi příznivých výsledků, to znamená, že dokážeme vyléčit 97 % mužů. A u jiných stadií dosahujeme příznivých výsledků jinými, delšími režimy.

■ Je tedy protonová terapie tím modelem, který byste pacientům při ozařování doporučoval?

Ano, samozřejmě. Ale diagnózu nádoru prostaty stanovuje urolog, proto také on by měl jako první pacienta informovat o všech možnostech léčby. A v případě, že se před pacientem otevírá více možností léčby se stejnou účinností a pravděpodobností vyléčení, vzniká prostor, kdy si pacient může a má mezi metodami zvolit. Musí být ale pochopitelně pravdivě informován o všech možných nežádoucích účincích všech léčebných možností. Pokud si pacient protonovou léčbu zvolí, tak se potkáme v Protonovém centru. Od našich pacientů pravidelně dostáváme na léčbu pozitivní zpětnou vazbu.

■ A co byste vzkázal pacientům?

Abyste v dnešní složité době neklesali na mysl a měli důvěru v lékaře. Byť ten má hodně pacientů a málo času.

PROTONOVÉ CENTRUM – FAKTA

- Protonová léčba je ze zákona hrazena zdravotními pojišťovnami. Je tedy dostupná všem občanům z České republiky. PTC má uzavřeny dlouhodobě smlouvy s českými zdravotními pojišťovnami.
- Kontaktovat Protonové centrum může kdokoli. Nepotřebujete doporučení ani souhlas lékaře.
- Díky nejnovějším technologiím a zkušenostem s protonovou radioterapií dokáže PTC úspěšně léčit široké spektrum diagnóz. V první řadě je to rakovina prostaty, prsu a maligní lymfomy, dále nádory hlavy a krku, centrální nervové soustavy, zažívacího traktu a plic. Našími pacienty jsou i děti.
- Pražské Protonové centrum (PTC) dosud léčilo přes 8000 pacientů z 50 států světa. Kromě samotné léčby poskytujeme PTC i diagnostiku, a to nejen svým onkologickým pacientům, ale i široké veřejnosti, prostřednictvím magnetické rezonance (MR) a pozitronové emisní tomografie v kombinaci s počítačovou tomografií (PET/CT).
- Nejnovější informace najdete na webových stránkách www.ptc.cz a na Facebooku Centrum protonové léčby. Také je pro více informací možné zavolat na +420 222 999 000.

Budova pražského Protonového centra.

Stranu připravil
Václav Pergl

Partnerem stránky je

NADAČNÍ FOND
PRO PROTONOVOU
TERAPII